IAR – OPERATOR PRAGMATIC

ANDRA VASILESCU
Universitatea din Bucureşti
Institutul de Lingvistică „I. Iordan − Al. Rosetti”, Bucureşti

Articolul trece în revistă principalele direcţii de abordare a conjuncţiilor coordonatoare în literatura de specialitate şi, în particular, rezultatele cercetărilor asupra conjuncţiei *iar* în limba română. Apoi, pe baza analizei unui corpus rezultat din afişările relevante produse de motorul de căutare Google în perioada 1−30 martie 2010, aprofundează analiza enunţurilor coordonate prin *iar*, corelând proprietăţile sintactico-semantice ale acestora cu valoarea funcţională a conjuncţiei.

Se avansează ipoteza că *iar* este un operator cu rol în organizarea tematică a discursului, funcţionând ca strategie pragmatică de ultim recurs în ierarhizarea relaţiilor semantice proiectate sintactic într-un raport de coordonare.

1. ***Abordări ale conjuncţiilor***

În literatura de specialitate, conjuncţiile au fost abordate în diverse cadre teoretice, unde s-au căutat explicaţii pentru aspectele complexe ale sintaxei, semanticii şi pragmaticii enunţurilor coordonate. O perspectivă de ansamblu asupra cercetărilor în Mey (1998: 150−157), Haspelmath (2004: 3−39).

Abordarea semantică (Strawson 1952: 78−92) a pus în evidenţă diferenţa dintre conjuncţia logică (presupunând o relaţie simetrică de forma $X \vee Y \rightarrow Y \vee X$) şi comportamentul complex al conjuncţiilor în limbile naturale, unde s-au constatat asimetrii de relaţie, provenite pe de o parte, din sensul fiecărei conjuncţii şi sinonimiile din sistem, iar pe de altă parte, din relaţia dintre propoziţii cu sensuri şi nuanţe particulare infinite. Aşa au fost explicate, de pildă, diverse valori ale conjuncţiei *and* în engleză: adiţionare (*Ion mănâncă mere şi pere*), asociere (*Maria şi Ion au plecat*), ordonare temporală (*A venit şi s-a apucat de lecţii*), cauzalitate (*M-am supărat şi am plecat*), consecinţă (*A greşit şi va suporta consecinţele*) etc. În acelaşi timp, abordările translingvistice au evidenţiat diferenţe de la o limbă la altă în inventarul şi semantica unităţilor conjuncţionale.

Într-o abordare pragmatică, bazată pe teoria implicaturilor conversaţionale şi a inferenţelor (Grice 1975), interpretarea sensurilor contextuale ale conjuncţiilor rezultă la intersecţia cunoştinţelor generale ale interactanţilor cu principiul gricean al cooperării. Conform acestei teorii semnificaţia temporală a conjuncţiei *şi* (*A venit şi s-a apucat de lecţii*), de exemplu, derivă conversaţional din maxima manierei (Fii ordonat!, deci prezintă evenimentele în ordinea producerii lor), care îi permite interlocutorului, prin raportare la cunoştinţele sale despre lume, să deducă o relaţie cronologică între evenimente.

BDD-V881 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 16:23:08 UTC)

Într-o abordare hibridă, semantico-pragmatică, Levinson (1983: 146) avansează ideea sensului procedural al conjuncţiilor[1], sensul contextual fiind decodat în baza unui principiu general al îmbogăţirii semantice.

Teoria cognitivă a relevanţei ca parte a unei teorii generale asupra cunoaşterii umane[2] (Sperber, Wilson 1986), subsumând cele patru maxime griceene unui principiu unic – principiul relevanţei optime şi al efectelor discursive – a sugerat noi interpretări (Carston 1993, Blakemore 1997, Wilson, Sperber 1997). Potrivit acestora, prezenţa în enunţ a unei conjuncţii coordonatoare semnalizează fără echivoc egalitatea sintactică a termenilor coordonaţi, dă forţă informaţiei relaţionate şi permite accesul interlocutorilor la asumpţiile contextuale relevante orientând interpretările posibile. Blakemore, Carston (2005) consideră că prezumţia de relevanţă optimă o poartă enunţul rezultat din coordonarea celor două propoziţii, considerat în ansamblul lui, ca unitate pragmatică, iar conectorul adversativ semnalează procedura inferenţială de legare a părţilor, producând un efect cognitiv diferit de al fiecăreia dintre propoziţiile legate prin conjuncţie. Discutând exemple de forma S_i *and* S_{ii} autorii disting între valori argumentative şi valori atitudinale / mirative ale lui *and* în engleză, ca în *She did her BA in London and her A-levels at home, in Leeds*, respectiv *Her husband is in hospital and she is seeing another man*[3].

Pe linia lui Halliday, Hassan (1976), abordările discursive (Thompson, Longacre 1985, Knott, Dale 1994) au evidenţiat rolul conjuncţiilor dincolo de nivelul interpropoziţional, la nivel discursiv, ca mărci ale coerenţei şi coeziunii discursive. Într-o teorie discursivă plurinivelară, Sweetser (1990) şi apoi Lang (2000) integrează diversele direcţii de abordare, considerând conjuncţiile mai mult decât operatori logici, elemente care oferă instrucţiuni de procesare a enunţurilor sub aspectul progresiei textuale, al poziţionării enunţurilor în ansamblul actului de enunţare. Investigarea relaţiei dintre principiile cognitive şi principiile relaţionării discursive a devenit productivă în studiile din ultima vreme. Astfel, Asher, Vieu (2005) disting între narare (engl. *narration*), ca juxtapunere de evenimente prezentate obiectiv, şi elaborare (engl. *elaboration*), ca structurare de evenimente în diverse forme, cum ar fi explicaţii, corecţii, consecinţe, continuare, comentariu, punere în paralel, contrast etc. Ramm, Fabricius-Hansen (2005) interpretează coordonarea ca o modalitate particulară de prezentare a informaţiei (engl. *information packing*), în care conjuncţia licenţiază inferenţe privind relaţiile discursive dintre elementele coordonate.

În ciuda diferenţelor de perspectivă teoretică, care provin din focalizarea unor aspecte diverse ale funcţionării contextuale a conjuncţiilor, observaţiile făcute converg spre un numitor comun. Semnificaţia contextuală a unei unităţi rezultate prin coordonare se plasează la intersecţia mai multor variabile: semnificaţia generică intrinsecă a conjuncţiei, semantica fiecăruia dintre elementele coordonate, semnificaţia globală a enunţului rezultat din

[1] În calitate de unităţi cu sens procedural, conjuncţiile dau indicaţii pentru interpretarea relaţiilor semantice dintre elementele conectate.

[2] Conform acestei teorii, atenţia cognitivă a indivizilor se orientează spre acele informaţii care se dovedesc fructuoase contextual şi care îşi găsesc suportul în starea mentală a interactanţilor. Cu cât informaţia procesată este mai relevantă cognitiv, cu atât efortul de procesare este mai mic, şi reciproca. Interactanţii sunt în căutarea relevanţei optime, având în vedere că un efort mic de procesare asigură înţelegerea corectă a enunţului, în timp ce un efort mare de procesare răsplăteşte interlocutorul cu semnificaţii contextuale suplimentare

[3] În traducere: *Şi-a făcut masteratul în Anglia, iar licenţa acasă, în Leeds; Soţul ei e bolnav în spital, iar ea se întâlneşte cu alt bărbat.* Am ales aceste exemple având în vedere corespondentul conjuncţional *iar*, interpretarea autorilor dovedindu-se utilă pentru analiza pe care o propun în continuare.

BDD-V881 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 16:23:08 UTC)

coordonarea celor două părţi, scopul curent al interacţiunii, poziţia secvenţei bazate pe coordonare în ansamblul discursiv. Studiile comparative, urmărind variaţia translingvistică a conjuncţiilor, au relevat diferenţe de inventar, de partiţii semantice şi de funcţionare discursivă a unităţilor conjuncţionale în limbi diferite.

2. Iar *în sistemul conjuncţiilor româneşti*

Lucrările româneşti de gramatică generală disting patru tipuri de coordonare: copulativă, disjunctivă, adversativă şi conclusivă (vezi, de pildă, GALR 1966: 383 ş.u.; Avram 1997: 278[1]; GLR 2008: 631 ş.u.). Autorii au sesizat probleme de încadrare a diverselor unităţi în aceste clase, diferenţe de semnificaţie între elementele aparţinând aceleiaşi clase, precum şi variaţii contextuale de sens. Pentru un istoric al problemei, vezi Zafiu 2005.

Conjuncţiile adversative, precum şi relaţiile dintre conjuncţiile adversative şi cele copulative ori disjunctive s-au bucurat de analize speciale (Dragomirescu 1941; Niculescu 1958; Irimia 1987; Bîtea 1988; Stan 1988; Costăchescu 1995; Spiţă 2003; Zafiu 2005; Bîlbîie, Winterstein 2009).

O poziţie interesantă în sistemul conjuncţiilor coordonatoare româneşti o ocupă *iar*. Majoritatea autorilor au încadrat-o în clasa adversativelor, Bîtea (1988) o consideră conjuncţie copulativă, iar studiile recente au observat poziţia sa intermediară între conjuncţiile copulative şi cele adversative (Zafiu 2005; Bîlbîie şi Winterstein 2009). Această ultimă încadrare concordă cu rezultatele analizelor comparative: Costăchescu (1995), pentru domeniul română-italiană; Spiţă (2003), pentru domeniul română-franceză; Bîlbîie şi Winterstain (2009), pentru o comparaţie cu echivalentele din limbi slave ca rusă, bulgară, slovacă; traducerea în română a exemplelor discutate de Blakemore, Carston (2005) relevă corespondenţa, în anumite contexte, dintre engl. *and* şi rom. *iar*. În ceea ce priveşte semantica lui *iar*, Dragomirescu (1941) distinge între contrast şi opoziţie, observând că *iar* exprimă contrastul (de aceea îl consideră pe *iar* un adversativ absolut), spre deosebire de *nu... ci*, care exprimă opoziţia (fiind deci un fals adversativ). Niculescu (1958) asociază clasa adversativelor cu semnificaţia generică de „opoziţie” şi stabileşte o gradare pe acest continuum, unde *iar* este termenul cel mai slab, *dar, însă* ocupă o poziţie intermediară, iar *ci* este termenul cel mai puternic. Zafiu (2005) distinge trei tipuri de raporturi adversative, în funcţie de semantica lor particulară: contrazicerea aşteptărilor create de primul membru al opoziţiei (*Plouă, dar e destul de cald*); corectarea unei ipoteze prin negarea ei explicită în primul membru şi substituirea cu o alta în membrul al doilea (*Nu plouă, ci e soare*); contrastul tematic (*Afară plouă, iar în casă e bine*). Analizând funcţionarea lui *iar* în diverse contexte, autoarea conchide: „Regulile de uz ale conjuncţiei *iar* sunt foarte clare şi coerente: conjuncţia leagă exclusiv propoziţii (pentru că doar acestea au component tematic) şi nu poate fi urmată imediat de predicat în poziţia de contrast (pentru că predicatul e tipic rematic). Contrastul tematic e un caz special al contrastului semantic neorientat (reversibil)” (Zafiu 2005: 252). De asemenea, „*iar* subliniază un contrast, dar nu produce inferenţe” (Zafiu 2005: 246). Bîlbîie, Winterstein (2009) disting două tipuri de uzuri ale lui *iar*: un uz aditiv, cu subtipurile narativ (*Ion scrie, iar Maria citeşte*) şi epistemic (*E opt, iar asta mă nelinişteşte*) şi un uz adversativ (*Sunt 40 de grade, iar el are trei pulovere!*). Autorii conchid că specificul lui *iar* în raport cu alte conjuncţii constă în faptul că nu este nici pur aditiv (neputând fi însoţit de locuţiunea adverbială *de asemenea*), nici pur adversativ (neputând fi substituit prin *dar*).

[1] Avram 1997 vorbeşte şi despre coordonarea alternativă, la care nu ne vom referi în acest articol.

BDD-V881 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 16:23:08 UTC)

3. *Particularităţile coordonării prin* iar

În cele ce urmează, pe un corpus de atestări rezultate din afişările oferite de motorul de căutare Google şi câteva exemple construite, voi aprofunda analiza comportamentului discursiv al conjuncţiei *iar* pentru a releva poziţia sa în sistemul conjuncţiilor coordonatoare româneşti.

Spre deosebire de celelalte conjuncţii coordonatoare – copulative, disjunctive şi adversative –, care sunt operatori sintactici între două propoziţii adiacente în cadrul unei fraze, *iar* are rol şi la nivel discursiv, ca organizator tematic. În această calitate indexează relaţia semantică dintre propoziţiile din cadrul frazei pentru a focaliza progresia tematică a discursului prin intermediul unei serii de contrast formate din termeni aduşi în primplan. *Iar* este un operator pragmatic, care funcţionează ca strategie de ultim recurs pentru ierarhizarea sintactico-semantică a propoziţiilor coordonate.

3.1 Adiţionarea evenimenţială

Conjuncţia *iar* se foloseşte pentru adiţionarea a două sau mai multe evenimente / procese / stări[1], ca în exemplele (1) şi (2) de mai jos:

(1) *Eu scriu, iar Maria citeşte.*
(2) *Eu scriu, Maria citeşte, iar Ion doarme.*

Evenimentele adiţionate sunt proiectate în sintaxă ca propoziţii distincte conectate în cadrul unei fraze. Predicaţiile propoziţiilor coordonate sunt reprezentate fie de predicate distincte, însoţite de cel puţin un argument / adjunct distinct, ca în (3), (4) şi (5), ori prin acelaşi predicat însoţit de argumente şi / sau adjuncţi diferiţi, ca în (6), (7), (8), (9). În ambele situaţii, argumentul extern al propoziţiilor coordonate (subiectul) poate fi acelaşi sau diferit.

(3) *Eu scriu, iar Maria citeşte.*
(4) *Eu scriu la matematică, iar Maria citeşte o nuvelă.*
(5) *Eu scriu în birou, iar Maria citeşte în bucătărie.*
(6) *La Bucureşti citesc fraţii Karmazov, iar pe autocar citesc Ghidul leneşului.*
(7) *Controlorii vorbeau în rusă, iar piloţii în poloneză.*
(8) *Unii ghicesc în cafea, alţii în astre, iar savanţii, în pictură.*
(9) *Grecia se vinde la bucată, iar România pe judeţe?*

Când predicatul sintactic este acelaşi în ambele propoziţii, este favorizată elipsa, ca în (7), (8), (9) de mai sus, sau ca în (10), unde este elidat auxiliarul pasiv.

(10) *Un militar român a fost ucis, iar un altul [a fost] rănit în această dimineaţă.*

În mod excepţional, verbul poate fi elidat în toate propoziţiile coordonate, ca în (11) şi (12), două structuri cu grade de transparenţă diferite:

(11) *Marţi, 16 martie, testul psihologic, iar marţi 22 martie, examenul oral şi scris.*
(12) *Cu marfa luată, iar banii la Sfântu Aşteaptă.*

[1] În continuare, voi folosi termenul generic „evenimente”, fără a face distincţia între evenimente, stări, procese, nerelevantă pentru studiul de faţă.

BDD-V881 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 16:23:08 UTC)

Pentru accentuare propoziţia care urmează lui *iar* poate fi izolată:

(13) *Dacă nu mai beţi alcool, într-o săptămână ficatul îşi va reduce depozitele de grăsime periculoasă.* ***Iar*** *după ce încetaţi să consumaţi.*
cafea în exces, flora stomacului revine la normal.
(14) *Voicu pierde.* ***Iar*** *Ponta şi PSD câştigă.*

3.2. Contrastul evenimenţial

Conjuncţia *iar* se foloseşte când între argumentele / adjuncţii predicatelor coordonate se instituie un contrast[1] discursiv. Contrastul dintre argumente / adjuncţi se extinde asupra întregului enunţ, având ca efect contrastarea evenimentelor codificate în propoziţiile din seria de contrast.

Pot fi contrastate argumente externe (subiecte) sau argumente interne ori adjuncţi ocupând diverse poziţii sintactice, ca în exemplele de mai jos:

(15) ***Steaua*** *va reuşi scorul etapei, iar* ***Dinamo*** *va bate Craiova.*
(16) ***Pe Ion*** *îl invit luni, iar* ***pe Maria*** *o chem marţi.*
(17) ***Mamei*** *i-a spus că merge la şcoală, iar* ***profesorilor*** *că este acasă, bolnav.*
(18) ***La volei*** *nu mă pricep, iar* ***la fotbal*** *sunt o catastrofă.*
(19) ***Sâmbătă*** *mai plouă doar în est, iar* ***duminică*** *vremea se îndreaptă.*
(20) ***Pe masă*** *am pus cărţile, iar* ***pe scaun*** *caietele.*

Rar, contrastul se realizează între predicate[2], ca în exemplul următor:

(21) ***De scris****, scrie seara, iar* ***de învăţat****, învaţă dimineaţa.*

Cel mai frecvent, sunt contrastate evenimente codificate în propoziţii enunţiative, ca în exemplele anterioare, deşi pot fi conectate prin *iar* şi alte tipuri, de pildă interogative ca în (22). Vezi şi (46) mai jos pentru imperative şi exclamative.

(22) *De ce bărbaţii sunt neglijenţi, iar femeile prevăzătoare?*

Contrastul poate fi explicit când termenii seriei de contrast sunt exprimaţi, ca în exemplele de mai sus, implicit, când cel puţin un termen al seriei este neexprimat ca în (23) sau difuz, când termenii contrastaţi intră într-o relaţie de anaforă asociată, ca în (24).

(23) ***[întâi]*** *şi-a ucis soţia, iar* ***apoi*** *s-a sinucis.*
(24) ***[noi]*** *Ne-am înstrăinat, iar comunicarea* ***[dintre noi]*** *este deficitară.*

De asemenea, contrastul poate fi literal, între entităţi exprimate, eliptice ori asociate anaforic unui termen din discurs (ca în exemplele discutate mai sus) sau nonliteral, între entităţi implicate discursiv, ca în exemplul care urmează:

[1] Contrast = compararea sau evaluarea [a două sau mai multe entităţi] în privinţa diferenţelor [dintre ele] (ap. Merriam Webster Online Dictionary). Opoziţie = contrast puternic, complementaritate, contradicţie, antiteză, antagonism, ocupând poziţii contrare, diametral opuse. Conform acestor definiţii cu care voi opera, opoziţia este o formă particulară de contrast, cel mai puternic tip de contrast.

[2] Contrastarea predicatelor presupune focalizarea lor printr-un complement de relaţie actualizat prin supin coindexat cu predicatul şi dizlocat la stânga.

BDD-V881 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 16:23:08 UTC)

(25) *A fost cuminte [pe plajă], ocolea cearceafurile, se scutura doar la ieşirea din apă, iar **de nisip** ne „bucura” doar pe noi.*[1]

În mod particular, contrastul se poate realiza ca opoziţie discursivă, atunci când enunţurile coordonate sunt puse în antiteză explicită (prin antonimie lexicală) sau implicită (prin antonimie contextuală), ca în (26), respectiv (27) şi (28):

(26) *Ion e harnic, iar Maria e leneşă.*
(27) *Eu merg cu Dacia, iar tu, pe jos.*
(28) *Litera omoară, iar duhul dă viaţă.*

De obicei, termenii contrastaţi sunt nonpropoziţionali, ca în exemplele anterioare. Mai rar, ultimul termen al seriei de contrast poate fi şi o propoziţie, cel mai frecvent condiţională, ca în exemplele (29)-(31) de mai jos, dar şi subiectivă, completivă, temporală, locală, cauzală, de scop, ca în (32)-(38).

(29) *DIE e în aceeaşi barcă, iar, dacă o sabotăm, ne scufundăm toţi.*
(30) *Ştiu sigur despre ea că nu te lasă la greu, iar, dacă ai nevoie de ceva, e dispusă să te ajute.*
(31) *Poliţiştii au deschis o anchetă, iar, dacă va fi găsit vinovat, bărbatul riscă ani grei de închisoare.*
(32) *Nu fug din România, iar cine îşi face asemenea gânduri se înşeală.*
(33) *Ne-a ajutat mult, iar ce a promis a făcut.*
(34) *Acesta este planul, iar cui îi e frică îi dau posibilitatea să renunţe acum.*
(35) *Când a venit era un băieţandru firav, iar când a terminat ucenicia era bărbat în toată puterea cuvântului.*
(36) *Ai încredere în mine, mergi unde te trimit, iar unde vei ajunge îţi va fi bine.*
(37) *Ai greşit, iar pentru că nu ai fost atent vei plăti.*
(38) *Voia să îl ajut, iar ca să mă convingă a început să plângă.*

Şi mai puţin frecvente sunt situaţiile în care toţi termenii contrastaţi sunt realizaţi propoziţional, ca în exemplele de mai jos.

(39) *Dacă ai timp, vino, iar dacă nu-ţi convine poţi pleca!*
(40) *Când sunt veselă petrec cu prietenii, iar când sunt tristă mă închid în casă.*
(41) *Cine ajunge primul pune masa, iar cine ajunge ultimul spală vasele.*

Deseori, contrastul este supramarcat prin simetria sintactică a propoziţiilor coordonate. Simetria nu este însă obligatorie, aşa cum se observă în enunţurile următoare, unde *iar* coordonează propoziţii cu structuri lineare diferite în (42), (43), (44), (45) sau aparţinând unor tipuri enunţiative distincte, ca în (46) şi (47).

(42) *Cel ce s-a robit cu trupul, iar sufletul şi l-a păzit nerobit.*
(43) *Apocalipsa vine în 2012, iar pe marele ecran în toamna lui 2009.*

[1] În (25) sunt prezentate în crescendo acele elemente de comportament al câinilor pe plajă care ar fi fost de aşteptat să apară, dar care, la acest câine, nu se manifestaseră. Termenul „de nisip” implică conversaţional „ceea ce e mai rău în seria comportamentelor nedorite”. În baza implicaturilor conversaţionale contrastul se creează între potenţialele inconveniente evocate în primele trei propoziţii şi ceea ce ar fi putut fi cel mai grav lucru, adică „să se scuture pe plajă umplând lumea de nisip”.

BDD-V881 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 16:23:08 UTC)

(44) *CSR e o disciplină de graniţă, iar în CSR se regăsesc autori care au publicat foarte mult.*
(45) *Am înţeles unele lucruri, iar altele mi-au rămas confuze.*
(46) *La mulţi ani Andrei Voloşevici, iar tu, primarule, treci la treabă!*
(47) *E super la Istanbul...mai ales la Palatul Sultanului şi la basilica Cisterna... albastră parcă... iar la sfânta Sofia ce să mai zic...*

3.3. Plasarea termenilor contrastaţi în primplan

Termenii contrastaţi sunt obligatoriu termeni de primplan (engl. *foreground*). Plasarea lor în primplan discursiv se realizează prin aşezarea obligatorie a ultimului termen din serie imediat la dreapta conectorului *iar*, în poziţie tematică focală. Acesta este termenul care îi aduce în primplan discursiv seria de contrast[1].

(48) *Doi oameni au murit, iar **alţi 12** au fost răniţi.*
(49) *De citit, am citit luni, de scris am scris marţi, iar **de învăţat**, am învăţat miercuri.*
(50) *În ceea ce mă priveşte, scriu, **cât despre Valentin**, doarme.*

3.4. Unitatea tematică a propoziţiilor coordonate

Propoziţiile coordonate din seria de contrast încheiată prin *iar* reprezintă elaborări ale unei (sub)teme discursive comune supraordonate.

De pildă, în fragmentul următor tema este „prezentarea machetei poloneze”:

(51) *Există o machetă foarte frumoasă din carton făcută de firma poloneză Orlik. Macheta nu e scumpă. Are cateva erori la culori, cocardele sunt franţuzeşti, iar Mickey călare şi-a pierdut calul! Dimensional, este cea mai corectă machetă.*

Această temă (T) este organizată prin adiţionarea mai multor subteme (ST): ST_i – actualizată prin propoziţia 1, care introduce în discurs obiectul descrierii; ST_{ii}, actualizată prin propoziţia 2, care prezintă preţul machetei; $ST_{iii,}$ actualizată ca frază formată din propoziţiile 3, 4, 5, care oferă detalii descriptive; ST_{iv}, actualizată prin propoziţia 6, care prezintă o evaluare tehnică. Progresia subtemelor şi evenimentelor este proiectată în sintaxă ca alăturare de propoziţii independente sau coordonate în cadrul unei fraze. În subtema (iii), relaţionarea prin *iar* induce o lectură globală a celor trei propoziţii coordonate, subsumându-le ideii de „defecte ale machetei”. Graţie acestei lecturi supraordonate a celor trei propoziţii este posibilă reconstituirea, la nivelul întregului enunţ, a unei relaţii concesive între subtemele (i), (ii), (iv), pe de o parte, şi subtema (iii), pe de altă parte: calităţile machetei prezentate în propoziţiile 1 „frumoasă”, 2 „nu e scumpă”, 6 „dimensional [...] corectă” în ciuda unor defecte minore de grafică, prezentate în subtema (iii) prin propoziţiile 3 „erori la culori”, 4 „cocarde franţuzeşti”, 5 „Mickey şi-a pierdut calul”.

(Sub)tema supraordonată propoziţiilor conectate prin *iar* este cel mai adesea implicită, ca în (52) şi (53) mai jos, sau, mai rar, explicită, ca în (54) – (56).

(52) **[sistemul de închidere]** *La bust se încheie cu trei capse moş şi babă, iar de la talie în jos se încheie cu patru nasturi.*
(53) **[modalitatea de deplasare]** *Eu merg cu Dacia, iar tu, pe jos.*
(54) ***Distrugătorii** – Un sighetean a devastat un hotel, iar un mureşean a distrus un aparat de jocuri electrice.*

[1] Seria de contrast este formată din termenii între care se realizează comparaţia.

BDD-V881 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 16:23:08 UTC)

(55) ***Sondaj IMAS**: comuniştii în uşoară „aterizare”, iar AMN nu va trece pragul electoral.*
(56) ***Euforia Eurovision**: 80 de piese înscrise, iar cererile vin şi vin.*

Uneori tema supraordonată este strict conjuncturală, iar reconstrucţia ei presupune cunoştinţe extralingvistice. De pildă, enunţul următor

(57) *Băsescu şi Geoană merg în turul doi, iar referendumul a fost validat.*

are ca temă supraordonată „rezultatele votului” de la sfârşitul anului 2009, când la primul tur de scrutin, românii şi-au exprimat opţiunea pentru alegerea viitorului preşedinte al României şi, simultan, au participat la referendumul pentru un Parlament unicameral. Reconstruirea acestei teme este posibilă doar în condiţiile cunoaşterii circumstanţelor extralingvistice.

3.5. Orientarea progresiei tematice

Ca element cu sens procedural, *iar* dă indicaţii de citire a enunţului: induce o lecţiune regresivă (de la dreapta la stânga) în care alocutorul este dirijat să se întoarcă în enunţ pentru o reconsiderare a relaţiei dintre propoziţiile coordonate. În funcţie de conţinutul propoziţiilor şi de sensul relativ al termenilor de primplan, *iar* focalizează diverse ierarhii sintactico-semantice între evenimentele codificate. În corpusul studiat am identificat următoarele tipuri:

(a) paralelismul
(58) *Iris lucrează la un nou album, iar Cristi vorbeşte despre manele.*
(59) *Victor Ponta se crede Fidel Castro, iar Antonescu, Che Guevara.*
(60) *Kone e un măcelar, iar Halagian ne poartă ghinion.*
(61) *Klaus Johannis nu este Carol de Hohenzolern, iar Crin Antonescu nu e Brătianu.*
(62) *Sandra Bullock nu se gândeşte la divorţ, iar Dennis Rodman se gândeşte la Sandra Bullock.*
(63) *Românii se îmbracă chinezeşte, iar europenii româneşte.*
(64) *Fotbalul e pentru bărbaţi, iar fotbaliştii pentru femei alese.*
(65) *Marea e mare, iar nisipul este mult.*
(66) *Aparenţele înşeală, iar naivitatea se plăteşte.*
(67) *Lupu îl depăşeşte pe Voronin, iar Filat îi calcă pe urme.*

(b) înlănţuirea
(68) *Binefăcătorul lui Emil Silagy se numeşte Emil Sabo, iar binefăcătorul lui Sabo se numeşte Vasile Blaga.*
(69) *Fumul e un nor, iar norul e un vis.*
(70) *Ţara-ntreagă e o scenă, iar noi toţi nişte actori.*
(71) *Fotbalul e o religie, iar Dumnezeu e fotbalist.*
(72) *Sala a fost pe jumătate plină, iar atmosfera excelentă.*

(c) relaţia partitivă (parte – întreg)
(73) *Zăresc un zâmbet, iar o voce îmbătrânită îmi răspunde.*
(74) *Îşi petrecea cea mai mare parte a vieţii făcând ce nu trebuie, iar o bună parte a ei, nefăcând nimic.*
(75) *Şi totuşi, Pământul e în centrul Universului, iar Soarele se învârte în jurul Terrei.*

(d) relaţia explicativă
(76) *Cinci fete dau un test, iar testul constă în a petrece o noapte în sanatoriu.*
(77) *Leul a oscilat uşor, iar dealerii consideră că BNR a intervenit.*

BDD-V881 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 16:23:08 UTC)

(78) *Leul s-a depreciat uşor, iar cursul a închis ziua la 4,0730.*
(79) *Leul a început să gâfâie, iar cursul a urcat peste 4,09 lei/euro.*
(80) *Leul s-a apreciat, iar cursul a coborât sub 4,09 lei/euro.*

(e) completarea[1]

(81) *Am o groază de colegi care vorbesc urât în prezenţa fetelor, iar ele acceptă.*
(82) *Salvarea a întârziat 5 ore, iar asta i-a fost fatal pacientului.*
(83) *Am tulburări de vedere, iar medicii nu ştiu care este cauza.*

(f) relaţia spaţială

(84) *La centru măduva, la mijloc scoarţa sau corticula, iar la exterior epidemicula.*

(g) relaţia temporală

(85) *În 1850, Henry Waterman din New York inventează un sistem de scripeţi care să acţioneze lifturile. Iar în 1852, Elisha Otis construieşte primul lift modern şi sigur.*
(86) *Piaţa imobiliară românească e riscantă, iar revenirea se va lăsa aşteptată.*
(87) *Sâmbătă mai plouă doar în est, iar duminică vremea se îndreaptă.*
(88) *Parlamentul Republicii Moldova trebuie dizolvat, iar alegerile anticipate trebuie să aibă loc.*
(89) *În intervalul 12-30 aprilie va fi pichetat sediul Guvernului şi al Ministerului Educaţiei, iar în perioada 1-15 mai va fi organizat un miting de protest la Bucureşti. Ulterior, în intervalul 15-31 mai va fi organizată o grevă de avertisment la nivel naţional, iar în prima decadă a lunii iunie se va intra în grevă generală.*
(90) *Profesorii vor obţine o diplomă de licenţă, iar ulterior vor trebui să absolve un master didactic.*
(91) *Am fost jucătorul Stelei, iar acum sunt unul din suporterii ei înfocaţi.*
(92) *Bărbatul a alunecat, iar (in acel moment) arma s-a descărcat.*

(h) relaţia cauzală

(93) *Regulile lui Becali au fost ascultate, iar Steaua a luat 6 puncte în ultimele două etape.*

(i) relaţia de consecuţie

(94) *Curtea supremă a decis arestarea, iar senatorul Voicu s-a predat.*
(95) *Lacrimile mele s-au împuţinat, iar orele de somn s-au înmulţit.*
(96) *Dar vine minutul 77, când Culio scapă spre poarta lui Bornescu, iar argentinianul e cosit în postură.*
(97) *Şi-a curăţat grădina, iar pompierii i-au udat-o.*
(98) *Voronin a căzut, iar poliţia e în panică.*
(99) *Vremea se încălzeşte în zilele următoare, iar ploile vor lua locul ninsorilor.*
(100) *Aprecierea leului ar putea continua, iar BNR ar putea coborî dobânda cheie la 5% în 2010.*

(j) relaţia concesivă

(101) *Ţara arde, iar baba se piaptănă.*

(k) relaţia de opoziţie

(102) *Dar publicul se uită nu doar pentru cazuri, ci şi pentru spectacol, iar echipa lui Grigore nu mai pare în stare să ofere şi acest element.*

[1] Corelez completarea semantică cu poziţia de complement sintactic într-un grup verbal sau nominal: *... ele acceptă ca acei colegi să vorbească urât în prezenţa fetelor; întârzierea 5 ore a Salvării i-a fost fatală pacientului; medicii nu ştiu care este cauza tulburărilor mele de vedere.*

BDD-V881 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 16:23:08 UTC)

(103) *Rusia şi Ucraina discută – iar Europa suferă.*
(104) *Eu îl loveam cu cuţitul, iar el îmi striga „te iubesc!”*
(105) *Scriem colaborare, iar în gând avem confruntare.*
(106) *Preţurile din piaţa imobiliară sunt umflate, iar cele declarate la notari subevaluate.*

(l) relaţia condiţională

(107) *Traficanţii împrumutau bani oamenilor sărmani, iar cei ce nu puteau achita datoriile îşi cedau copiii pentru a putea fi exploataţi de cerşetori.*
(108) *Renunţaţi la vicii, iar starea de sănătate se va îmbunătăţi.*

(m) relaţia cumulativă

(109) *Normal că vorbim, iar aseară am fost să ne vizităm foştii colegi de la Steaua.*
(110) *Intenţia organizatorilor a fost de a crea un eveniment plin de veselie, iar apariţia zăpezii era o ocazie în plus pentru joacă.*

Unele dintre tipurile prezentate mai sus se apropie mai mult de coordonare, ca (a), (b), (c), altele mai mult de relaţia atributivă, apozitivă sau completivă, ca (d), respectiv (e), iar altele de relaţiile circumstanţiale – spaţială, temporală, comparativă, cauzală, consecutivă, concesivă, condiţională etc.

Iar focalizează tipul de relaţie subiacent. Recursul la coordonarea prin *iar* apare ca o soluţie de compromis între coordonare şi subordonare, într-un discurs de tip oral, care favorizează coordonarea, în comparaţie cu discursul scris, elaborat, de preferinţă, prin subordonare.

4. *Relaţia cu alte conjuncţii coordonatoare*

Iar partajează zone de semnificaţie cu conjuncţiile copulative şi adversative: cu *şi* partajează semnificaţia aditivă, iar cu *însă* şi *dar* semnificaţia opozitivă, ca expresie a contrastului maxim. Se deosebeşte însă de acestea prin rolul pragmatic pe care îl are.

4.1. *Iar* vs *şi*

Iar şi *şi* sunt în raport de substituţie când acesta din urmă funcţionează ca operator interpropoziţional şi este adiacent unui argument / adjunct în propoziţia următoare. Exemplele (111) – (114) de mai jos ilustrează aceste constrângeri asupra echivalenţei:

(111) *Eu scriu şi / iar Valentin doarme.*
(112) *Eu şi / *iar Valentin mergem în tabără.*
(113) *Vin luni, şi / iar marţi plec din nou.*
(114) *Vin luni şi / *iar plec din nou marţi.*

Cu toate că substituţia este posibilă, echivalenţa nu este perfectă, aşa cum indică diferenţa de contur intonaţional, reflectată în norma de punctuaţie. Vezi exemplele de mai jos:

(115) *Eu scriu şi Valentin doarme.*
(116) *Eu scriu, şi / iar Valentin doarme.*

Diferenţa de contur intonaţional semnalizează o diferenţă de semnificaţie. Enunţul (115) este o adiţie de două evenimente, în timp ce în (116) adiţia este însoţită de contrastul evenimenţial, care conduce la focalizarea relaţiei semantice dintre propoziţii. Astfel enunţul (116) este mai bogat informaţional decât (115). Diferenţa este reprezentată mai jos ca (117), respectiv (118).

(117) *Eu scriu şi Valentin doarme.* → Eu scriu ^ Valentin doarme

BDD-V881 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 16:23:08 UTC)

(118) *Eu scriu, iar Valentin doarme.* → (Eu scriu ^ Valentin doarme) ∩ (Eu vs Valentin) ∩ (focalizarea opoziţiei)

În concluzie, româna are doi operatori omonimi: *şi*$_1$ − operator sintactic copulativ; *şi*$_2$ − extensie discursivă a lui *şi*$_1$, devenit operator pragmatic echivalent funcţional cu *iar*. Într-un articol, de pildă, autorul foloseşte în titlu pe *iar*, în timp ce în text reia ideea folosind conjuncţia *şi*:

(119) a. *Cristian Toma a fost numit preşedinte, iar Radu Mustăţea vicepreşedinte al PAID.*
b. *Consiliul de administraţie al Pool-ului de Asigurare Impotriva Dezastrelor (PAID) l-a numit preşedinte pe Constantin Toma, preşedinte directorat Omniasig, şi vicepreşedinte pe Radu Mustetea, preşedinte directorat Astra Asigurări.*
(http://www.dailybusiness.ro/stiri-finante-banci)

În stadiul actual de limbă este greu de precizat dacă cei doi operatori – *şi*$_2$, *iar* – sunt în raport de variaţie liberă sau dacă se corelează cu diferenţe semantice; s-ar putea aproxima că *şi* accentuează adiţia de argumente („au fost numiţi preşedintele şi vicepreşedintele"), în timp ce *iar* focalizează contrastul între argumente pe fondul unităţii tematice („a fost numită conducerea, adică, X preşedinte, iar Y vicepreşedinte").

Atât *şi*, cât şi *iar* coordonează propoziţii între care se stabilesc diverse relaţii semantice. De exemplu, pentru *şi*, se poate exemplifica cu relaţia temporală (*A venit şi s-a apucat de lecţii*), de cauzalitate (*M-am supărat şi am plecat*), de consecuţie (*A greşit şi va suporta consecinţele*) etc. Pentru *iar* vezi *supra* **3.5.** Se observă însă că substituţia lui *şi* cu *iar* nu este posibilă în exemplele anterioare, chiar dacă respectivul tip de relaţii semantice apare la ambele conjuncţii: **A venit, iar s-a apucat de lecţii / *A venit, iar luni s-a apucat de lecţii; *M-am supărat, iar am plecat /*M-am supărat, iar de aceea am plecat; * A greşit, iar va suporta consecinţele / A greşit, iar ca urmare va suporta consecinţele.* Substituţia este posibilă doar când operatorul leagă evenimente subordonate unei (sub)teme comune, iar termenii focalizaţi se înscriu într-o serie de contrast: [programul lui]: *A venit [la 7], şi/iar acum s-a apucat de lecţii;* [relaţia mea cu el]: *M-am supărat [pe el], iar, ca pedeapsă [pentru el], am plecat;* [situaţia în care se află]: *A greşit [atunci], iar acum va suporta consecinţele.*

În concluzie, *iar* este echivalent cu *şi*$_2$ numai în condiţiile unui contrast evenimenţial orientat semantic prin termenii unei serii de contrast aduşi în primplan discursiv.

4.2. *Iar* vs conjuncţiile adversative

Dintre conjuncţiile încadrate tradiţional în clasa adversativelor, *iar* este interschimbabil numai cu *dar* şi *însă*, nu şi cu *ci*. Vezi exemplele (120)–(122) mai jos. Substituţia prin *dar* şi *însă*[1] este posibilă cu respectarea condiţiilor de ocurenţă a lui *iar* (adiacenţa conjuncţiei cu un termen tematic focalizat aparţinând unei serii de contrast aduse în primplan discursiv) şi când între termenii coordonaţi se instituie o opoziţie explicită la nivel lexical şi sintactic, nu şi atunci când *dar* şi *însă* marchează doar contrazicerea aşteptărilor, ca în (123).

(120) *Eu vorbesc, dar / însă / iar tu nu eşti atentă.*
(121) *Ion nu mănâncă, ci /*iar scrie.*
(122) *Ion nu înoată, însă /* iar schiază.*
(123) *Plouă, dar/ însă /*iar nu e frig.*

[1] Articolul de faţă nu abordează diferenţele de uz între *dar* şi *însă*.

BDD-V881 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 16:23:08 UTC)

Echivalenţa *dar / însă – iar* se produce în acele situaţii în care operatorii sintactici *dar*$_1$ şi *însă*$_1$ cunosc o extensie discursivă, *dar*$_2$ şi *însă*$_2$, operatori pragmatici actualizaţi în condiţiile în care axa semantică a opoziţiei se suprapune cu (sub)tema enunţului. Deşi uzul nu pare evident, se poate aproxima că în enunţurile construite cu *iar* este focalizată progresia tematică în raport cu seria de contrast, pe când în enunţurile cu *dar*$_2$ şi *însă*$_2$ este focalizată strict opoziţia.

4.3. Operatori sintactici vs operatori pragmatici

În timp ce *şi*$_1$, respectiv *dar*$_1$ sunt operatori sintactici coordonând unităţi sintactice între care se stabilesc relaţii semantice determinate (adiţie sau valori contextuale derivate, respectiv opoziţie), *iar* este un operator pragmatic, care proiectează adiţia semantică în adiţie (sub)tematică, iar opoziţia ca focalizare discursivă a contrastului evenimenţial. În felul acesta, rolul lui *iar* depăşeşte nivelul sintactic, plasându-se la nivel discursiv. Operatorii sintactici *şi*$_1$ şi *dar*$_1$ şi-au creat extensii discursive, *şi*$_2$, respectiv *dar*$_2$, echivalente funcţional[1], în anumite condiţii, cu *iar*.

(124) *Eu vorbesc, iar / dar / însă / şi tu nu mă asculţi.*

Spre deosebire de sinonimele sale, *iar* focalizează progresia tematică prin foclaizarea seriei de contrast. Româna şi-a creat această conjuncţie ca o soluţie de compromis între coordonare şi subordonare.

Folosirea lui *iar* este o strategie pragmatică de ultim recurs, în care locutorul revine asupra enunţului gândit iniţial, semnalizând alocutorului o corectare a coordonării de evenimente printr-o ierarhizare sintactico-semantică a lor.

5. *Clişeizarea structurii*

Structura s-a fixat în limbă prin câteva proverbe de largă circulaţie:

(125) *Bărbatu-i capul, iar nevasta-i gâtul.*
(126) *Ţara arde, iar baba se piaptănă.*

Clişeul structural P_1 ^ *iar* ^ P_2 este astăzi fructificat stilistic ca procedeu de emfază a unor semnificaţii contextuale în două ipostaze:

(i) în structuri tautologice, în care conţinutul primei propoziţii este reformulat în cea de a doua, ca în

(127) *Invitatul n-a fost convingător, iar publicul n-a fost convins.*

(ii) în structuri bazate pe intertextualitate, în care cea de a doua propoziţie o completează pe prima, deviindu-i semnificaţia:

(128) *Ţara arde, iar Windows va avea multi-touch.*
(129) *Călătorului îi şade bine cu drumul, iar voyeur-ului cu internetul.*
(130) *Veşnicia s-a născut la sat, iar prostia la tabloid.*

6. *Concluzii*

[1] Am notat cu indici diferiţi extensiile discursive *şi*$_2$, *dar*$_2$, *însă*$_2$ ale operatorilor sintactici *şi*$_1$, *dar*$_1$, respectiv *însă*$_1$ pentru o evidenţiere a funcţionării lor distincte, fără a presupune, prin aceasta, înregistrarea lor ca unităţi de dicţionar distincte, având în vedere că vorbim doar de o omonimie contextuală, generată de extensii funcţionale ale operatorilor sintactici.

BDD-V881 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 16:23:08 UTC)

Coordonarea prin *iar* reprezintă o strategie pragmatică de ultim recurs, prin care locutorul îi propune alocutorului o lecţiune regresivă pentru reinterpretarea propoziţiilor coordonate ca propoziţii ierarhizate sintactico-semantic. De aceea, *iar* ocupă o poziţie intermediară între conjuncţiile coordonatoare şi cele subordonatoare, declanşând implicaturi nonconvenţionale, nonconversaţionale privind relaţia dintre propoziţiile pe care le conectează. În virtutea acestui mecanism, *iar* funcţionează ca organizator discursiv: propoziţiile coordonate se subordonează unei (sub)teme comune, progresia tematică fiind orientată prin focalizarea relaţiei semantice dintre evenimente prin intermediul termenilor din seria de contrast, adusă în primplan.

Sub aspect sintactic, propoziţiile care iau parte la lanţul de coordonare au predicate distincte şi, facultativ, argumente şi / sau adjuncţi diferite / diferiţi, ori predicate identice şi, obligatoriu, argumente / adjuncţi distincte / distincţi; cel mai adesea, propoziţiile sunt simetrice, deşi nu obligatoriu; rareori, enunţurile sunt afectate de elipsă sau de izolare.

Iar este concurat de *şi*$_2$, extensie discursivă a operatorului copulativ, şi de *dar*$_2$ şi *însă*$_2$, extensii discursive ale operatorilor adversativi. Echivalenţa nu este însă perfectă, substituţia evidenţiind focalizarea contrastului evenimenţial pe fundalul unităţii tematice (*iar*), adiţia evenimenţială (*şi*), respectiv opoziţia (*dar*, *însă*).

În concluzie, mai mult decât un operator sintactic, *iar* este un operator pragmatic de compromis între operatorii sintactici coordonatori şi cei subordonatori. Având în vedere etimologia lui *iar*[1], se poate spune că acesta a suferit un proces de gramaticalizare (în sensul încorporării unor semnificaţii contextuale într-o unitate lexicală cu statut de conector sintactic), iar apoi de pragmaticalizare (în sensul participării, în calitate de operator, la organizarea discursului).

BIBLIOGRAFIE

*** 1966, *Gramatica limbii române*, ediţia a II-a, Bucureşti, Editura Academiei Române.

*** 2008, *Gramatica limbii române*, Bucureşti, Editura Academiei Române.

Asher, Nicholas, Laure, Vieu, 2005, „Subordinating and coordinating discourse relations", *Lingua* nr. 115, p. 591−610.

Avram, Mioara, 1997, *Gramatica pentru toţi*, ediţia a II-a, Bucureşti, Editura Humantas.

Bîlbîie, Gabriela, Grégoire Winterstein, *Expressing contrast in Romanian: the conjunction iar*, versiune electronică: *http://www.linguist.univ-paris-diderot.fr/~gwinterstein/docs/BilbiieWinterstein-ContrastRomanian.pdf*

Bîtea, Ioan, 1988, „Conjuncţia *iar* în limba română contemporană", *Limba română*, XXXVII, 1, p. 21−28.

Blakemore, Diane, 1997, „Restatement and exemplification", *Pragmatics and Cognition*, 5, p. 1−19.

Blakemore, Diane, Robyn Carston, 2005, „The pragmatics of sentential coordination with *and*", *Lingua*, 115, p. 569−589.

Carston, Robyn, 1993, „Conjunction, explanation and relevance", *Lingua*, 90, p. 27−48.

Carston, Robyn, S. Uchidia, 1998, *Relevance Theory: Applications and Implications*, Amsterdam, John Benjamins.

Cazacu, Boris *et al.* (eds.), 1958, *Omagiu lui Iorgu Iordan cu prilejul împlinirii a 70 de ani*, Bucureşti, Editura Academiei.

Cole, Peter, Jerry L. Morgan (ed.), 1975, *Syntax and semantics*, vol. III, *Speech Acts*, Academic Press, New York.

Costăchescu, Adriana, 1995, „La relation adversative en italien et en roumain", în Lupu, Renzi (eds.) 1995: 464−490.

Couper-Kuhlen, Elizabeth, Kortmann, Bernd (eds.), 2000, *Cause – Condition – Concession – Contrast, Cognitive and Discourse Perspective*, Berlin-New York, Mouton de Gruyter.

[1] *Iar* < lat. **ea hora* > rom. veche *eară* a fost, iniţial, folosit ca adverb cu sens temporal, şi abia mai târziu cu sens adversativ, sub influenţa slavonă (*apud* Bîlbîie, Winterstein 2009).

BDD-V881 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 16:23:08 UTC)

Dragomirescu, Gh. N., 1941, „Essai d'une classification stylistique des phrases adversatives roumaines", *Langue et Littérature*, I, 2, p. 222−259.
Fabricius-Hansen, Cathrine, Wiebke Ramm (eds.), 2007, *'Subordination' versus 'coordination' in sentence and text – from a cross-linguistic perspective*, Amsterdam, Benjamins.
Grice, Paul Herbert, 1975, „Logic and Conversation", în: Cole, Morgan (ed.) 1975: 41−58.
Halliday, M. A. K., Raquaiya Hasan, 1976, *Cohesion in English*, Longman, London.
Haspelmath, Martin, 2004, „Coordinating constructions: an overwiew", în Haspelmath (ed.) 2004: 3−39.
Haspelmath, Martin, 2004, *Coordinating constructions*, Amsterdam, JohnBenjamins.
Irimia, Dumitru, 1987, „Coordonarea opozitivă", *Analele Universităţii Iaşi*, tomul III, Lingvistică, 33, p. 41−46.
Knott, Alistair, Robert Dale, 1994, „Using linguistic phenomena to motivate a set of coherence relations", *Discourse Processes*, 18, p. 35−62.
Lang, Ewald, 2000, "Adversative Connectors on Distinct Levels of Discourse: A Re-examination of Eve Sweetser's Three-level Approach", în Couper-Kuhlen, Bernd (eds.) 2000: 235–256.
Levinson, Samuel, 1983, *Pragmatics*, Cambridge University Press, Cambridge.
Lupu, Coman, Lorenzo Renzi (eds.), 1995, *Studi romeni e romanzi*, Padova, Unipress, p. 464−490.
Mey, Jacob L., 1998, *Concise Encyclopedia of Pragmatics*, Elsevier.
Niculescu, Alexandru, 1958, „Observaţii asupra conjuncţiilor adversative fundamentale în limbile romanice. Conjuncţia adversativ-copulativă", în Cazacu *et al.* (eds.) 1958: 633−637.
Pană Dindelegan, Gabriela (ed.), 2005, *Limba română – structură şi functionare*, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti.
Ramm, Wiebke, Cathrine Fabricius-Hansen, 2005, „Coordination and discourse-structural salience from a cross-linguistic perspective", în Stede *et al.* (eds.) 2005: 119−128.
Shopen, Timothy (ed.), 1985, *Language typology and syntactic description*, Cambridge, Cambridge University Press.
Sperber, Dan, Deirdre Wilson, 1986, *Relevance: Communication and Cognition*, Blackwell, Oxford.
Spiţă, Doina Paula, 2003, *Les connecteurs en français et en roumain. Plans d'organisation du discours*, Iaşi, Institutul European.
Stan, Camelia, 1988, „Construcţii adversative cu inversiune sintactică în limba română contemporană", *Studii şi cercetări lingvistice*, XXXIX, 2, p. 151−155.
Stede, Manfred Christian Chiarcos, Michael Grabski, Luuk Lagerwerf (eds.), 2005, *Salience in Discourse: Multidisciplinary Approaches to Discourse*, Münster: Stichting/Nodus Publ.
Strawson, Paul, 1952, *Introduction to Logical Theory*, Methuen, London.
Sweetser, Eve, 1990, *From etymology to pragmatics*, Cambridge, Cambridge University Press.
Thompson, Sandra A., Robert E. Longacre, 1985, „Adverbial clauses", în Shopen (ed.) 1985: 171−234.
Wilson, Deirdre, Dan Sperber, 1998, „Pragmatics and time", în Carston, Uchida (eds.) 1998: 1−22.
Zafiu, Rodica, 2005, „Conjunctiile adversative din limba româna: tipologie şi niveluri de incidenţă", în Pană Dindelegan (ed.) 2005: 243−258.

A Pragmatic Operator: Romanian **iar**

The first part of the article presents major interpretations of conjunctions in natural languages, in various theoretical frameworks (**1.**). The second part of the article deals with the Romanian conjunction *iar*. First, it summarizes the views expressed in Romanian linguistics on adversative conjunctions, and the conjunction *iar* in particular; backed by earlier studies which noticed a gradation along the adversative continuum, latest studies in the field consider *iar* a conjunction with an intermediate meaning between the copulative *şi* (Engl. *and*) and the adversative *dar* (Engl. *but*) (**2.**). Then, based on a corpus generated by a Google search, the article presents the syntactic, semantic and discourse features of *iar* structures (**3.**). Several features have been detected. *Iar* is used for the addition of two or more events encoded in syntactic clauses, which can have either the same, or distinct predicate(s), and at least one distinct argument or/and adjunct; ellipsis and syntactic isolation can affect compound sentences coordinated by *iar* (**3.1.**). The distinct arguments/adjuncts enter into contrast, extended over the event encoded by the clause; the arguments/adjuncts that form the contrast series fill various syntactic positions (subject, direct object, indirect object, time/space/cause adverbials, etc.); especially declarative sentences are coordinated by *iar*,

BDD-V881 © 2010 Editura Universităţii din Bucureşti
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 16:23:08 UTC)

but interrogative, imperative and exclamative structures are not excluded; the contrast between/among the units of the contrast series may be explicit, implicit or diffuse, and also literal or non-literal; a special case of contrast marked by *iar* is opposition, realized either as explicit or implicit antithesis; regularly, the contrasted terms are phrases, rarely clauses; often, the discourse contrast of the terms is over-marked by the symmetry of the clauses (**3.2**). The contrast series is foreground by the last term which is immediately adjacent to the right of the conjunction *iar* (**3.3**). The clauses that form the coordination string are elaborations of a common discourse (sub)topic, implicit, explicit or highly dependent on extralinguistic situational knowledge (**3.4**). *Iar* focuses an oriented progression of the topic, and gives instructions for a regressive reading of the syntactic coordination as semantic subordination; it functions as a "last resort strategy" for elaborating discourse as a hierarchy of information items (**3.5**). In certain contexts, *iar* is functionally equivalent to the copulative conjunction *şi* (Engl. *and*), and the adversative conjunctions *dar* and *însă* (Engl. *but*); while *şi*, *dar*, *însă* are syntactic operators, *iar* is a pragmatic operator which focuses topic progression by foregrounding the contrast series; the functional equivalence between the conjunctions enumerated above is the effect of the discourse extensions of the syntactic operators *şi*, *dar*, *însă* (**4.**). Starting from some proverbs well rooted in language, the *iar* compound sentences template has become a cliché with stylistic import (**5**).

To conclude, Romanian developed a pragmatic operator of compromise between coordination and subordination, developed from the Latin adverbial *iară* "again" by grammaticalization in Old Romanian into a conjunction and later by pragmaticalization into a discourse organizer.

BDD-V881 © 2010 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 16:23:08 UTC)